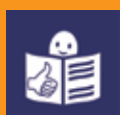

GUIDURA OPRE KO THAMI E LEGALNO AŽUTIPE GARANTIRIME KOTAR KO STATOS

@ FSHDPAK
Tetor, 2021

Versioni ki simplikani chib (easy-read)

Akava materiali kerdilo katar ki Albaniaki Foundacija e Hakajenge anda Manushenge Invalidnos ki kollaboracija e Centrasar e Hakajenge e Romnia Žuvlenge t'haj Aleanca LGBTI.

Informacioneske maj but šaj te keren kontakti:
Albaniaki Foundacija e Hakajenge anda Manushenge Invalidnos:

Bogdani, Nr 1, Tiranë
Tel: +35542269426
E-mail: info@adrf.al
www.info@adrf.al

Akija guidura undili mashkar o programi Ačhad Vastunipee ando Žuvla to Ballkani Telekhameskot'haj Turkija "Keras implementimi o Standartia, vaverinas o godja" financirime kotar Sombes Evropiako t'haj implementirime kotar UN Women. Godja phende to akava studimi isi to autoria thaj na mujalinen o dikhipe ando Un Women. Ček figurja akale materialeske kerdile kotar o Inspired Services Publishing Ltd

Na mukliol bikinipe ja lejlipe akava manuali to resipe viktorimjaske

SO ISILA AKALA GIDURA?

1	Intrafa	4
2	So isi legalno ažutiripe garantirime kotar ko statos?	5
3	Sari forma dindjol o legalno ažutiripe?	7
4	Kon lel bilovengero ažutiripe?	9
5	Sar te len principal legalno ažutiripe?	11
6	Sar te len sekundar legalno ažutiripe?	13
7	Lista e dokumentengi kaj manglol te dindjol	14
8	Kaj maj te len po but informacija?	14

Akale gidurjate isi simplo taj khedardo informacioni vash o legalno ažutiripe garantirime kotar o statos/guvernors.

I guidura kerdili e komunitetenge bi phikopjasar kaj benefičinen kotaro thami, maj ales e manushenge invalidnos, Rom, LGBTI.

I guidura si kerdi hem ko vaver forme kotar akija ki simplikani chib, kaj te xavlol po šukar kotar i audienca kaj isila oj fokus. Oj si kerdi hem ki forma audio t'haj isi tradučizime andi romani chib.

2

SO ISI LEGALNO AŽUTIRIPE GARANTIRIME KOTAR KO STATOS?

O thami vash o legalno ažutiripe garantirime kotar ko statos nr. 111/2017, ja l xarni forma phendimaski, o thami vash o legalno ažutiripe, iso odova thami kaj asigurizinel bilovengero ažutiripe se tu san kotar jekh komuniteto bi phikopjasar, ja trubusalrdo, t'haj isi tut jekh legalno problemi.

Komuniteto bi phikopjasar ja trubusalrdo phendjолpes kana tu san jekh manuš invalidnos, san kotar o Rom ja Egyptian minoriteta, san jekh manuš ando ko socialno ažutiripe, ja vaver manuša andi bilache situacije.

O thami asigurizinel legalno ažutiripe hem kana na isi tumen love, ja isi tumen xanik. Kana ajal, nujno te ovel kotor ko trusalrne komunitetja.

Maj te aven tumen averčane problemurja.

Maj te oven tumen problemurja e Komisionea kaj t'iminel tumaro nasvalipe (KEMP-E), e limasa tumari pokimata, purimaski ja nasvalimaski penzija, socialno ažutiripe, hem vaver.

Maj te oven tumen pritenzija opre ki ažutimata kana tumen len socialni servipe, kana ikalde tumen kotar ki buti, kana sinen maltritiripe/teldikhipe kotar ko manuš ka kheren buti, kotar ki skola, ja kotar vaver manuša sostar tumen sen kotar ko bi favorizime komunitetja, maj te oven bi kheresko t'haj vavera problemurja.

O problemurja maj te oven hem penali, kana tumen kerden jekh kriminalni akcija ja kriminalni uvreda, t'haj sen phande ki policija.

Tumen maj te mangel informacija hem god'i kotar ko advokatos ja legalno ekspert. Akale phokinjon kotar ko statos kaj te ažutirinen tumen, palal ko thami.

Kana tumari problemengi solucija maj te ovel numaj ko tribunal (ja ko prokuroro), tumenge dindjol jekh advokatos.

Akija ažutimata acharol sekundar legalno ažutimata.

Kana tumen len akija ažutimata, tumen či počinen e avdokates, či počinen o xarči ko tribunal. Tumen na počinen love ko ekspertja, psikologja, tradučizija, t'haj vavera servicija.

Kana tumari problemengi solucija maj te rakhlol avri ko tribunal, t'haj na manglolpe te džan ko tribunal tumenge dindjol prinčipal legalno ažutiripe. O juristi/legalno eksperti dël god'i sar te phuteren o problem avri ko tribunal.

Kana manglolpe tumenge informacija opre tumare hakajenge thaj tumare obligacejenge, o juristja ka ažutiren tumen, t'haj ka s'kavên tumenge so te keren t'haj kate te džan.

O juristja ka ažitiren tumen hem kana mangel te lekhaven jekh lil, ja te mangel so kamlol tumenge.

O legalno ažitiripe e bilovengero se tumen pheren o kondicije.

Mištò ka ovel te len tumenca jekh dokumento kaj identifikonel tumen, karta e identiteski ja pasaporta.

Tumen šaj te sîkavên čačuni informacija, aversoj si tumen dužnost.

Tumenge maj te manglolpe te sîkavên vavera dokumentja. I lista akale dokumentengi is ko agor e guidurjako.

Palal ko thami trusalrne nanuša acharon o:

Manuša invalidnos

Marde/maltratome kotar ki
violenčar adre ki familia, seksualno
akušelardipe, ja kotar o trafiking

Čhavoře (xurde)

O čhavoře kan isi andre ko istitucionja
ja ando rakhibên

Manuša kaj isi len god'akirane
problemurja

Manuša ando ko protekcialno ja
socialno ažutiripe

Manuša ka isi len jekh desicia kaj
sîkavên ole isi dukharde kotar ki
teldhikipe/diskriminacija

**Akale manuša profitirinen legalno ažutiripe trujal odole
isilen a na love**

Manuša ka na len love.

O thami asigurizinel legalno ažutiripe hem kana na isi tumen love, ja isi tumen xanik. Kana ajal, nujno te ovel kotor ko trusalrne komunitetja.

Exemplo, se tumen sen 5 Manuša ki familja (dad, daj, phral, 2 phenja), taj tumaro maseko pokinibe isi xanik kotar 13 000 lek (neve) manušeske, tumen profitirinen legalno ažutiripe.

Se tumen dživinen korkori t'haj tumaro maseko počimo isi xanik kotar 26 000 lek(neve, tumen profitirinen bilovengero legalno ažutiripe

5

SAR TE LEN PRINCIPAL LEGALNO AŽUTIRIPE?

Kana kamen te len principal legalno ažutiripe, kana na manglol te džan ko tribunal, šaj te džan ko centarja kaj den servicja, ja ko organizacije, t'haj te mangel andi čhibjakri ja lekhardi forma, legalno ažutiripe.

Akale centarje ja organizacije parudjon berš pala beršeske

O centarja isi biroje ka ažutirinen, t'haj o organizacije biprofitimaske is iodole organizacije ka den legalno ažutiripe but drom.

Tumen maj te džan ko universitetja, kate isi o biroje ka maj vi te den tumen legalno ažutiripe

.....

Vi, maj len legalno ažutiripe ko internet ki rig: www.juristionline.al.

Šaj te dikhen ko internet i rig www.ndihmajuridike.gov.al, th'aj te arakhen avercane biroje. Vikhinen o numuri 08001010.

Ko Facebook arakhen Drejtoria e Ndihmës Juridike t'haj ko istagram Drejtoriandihmësjuridikefalas

.....

Kana džan ko centarja ja ko organizacije, šaj te kheren deklaracija ka tumen sen kotar jekh trubusalrdo grupi, ja na ne tumen love. Šaj te sîkavên lenge o dokumentja ka mot'hoven so tumen phenen, exemplo o lil ka sîkavêl ka tumen sen andi invalidnos počimata (KEMPI)

.....

Kana ajal, o informacioni t'haj o suto dindjol ko than.

Averkana, o juristja mangel maj but vaxti te ažutirinen tumen, phenen tumenge kana šaj te džan pale.

Kana tumari problemengi solucija maj te ovel numaj ko tribunal (ka ko prokuroro), tumenge maj te dindjolpe jekh bilovengero avokato.

Šaj te džan ko tribunal te keren manglipe e bilovengero advokateske.

Se tumen našti džan, bičhalen jekh lekhardo manglipe ko tribunal, ja jekh tumaro paše manuš maj džal te kerel o manglipe.

O manglipe kerdjol anglal tumaro problem džal ko tribunal, vi tumen maj te mangel hem kana tumaro povod astardjol kotar ko tribunal

O tribunal lel dečizija se tumaro povodeske ka kerdjol ka seleksija andre ko 5 dives palal o tribunal ilas tumaro manglipe. Se tumen astarden tumaro povod ko tribunal, t'haj manglen legalno ažutiripe palal, o tribunal lel dečizija ko javer ašunipe

Kana o tribunal lel dečizija tumen isi tumen I hakaj te len bilovengoro advokato, o advokato phandjol tumenca andekhora t'haj astarel te ažutirilel tumen.

7

I LISTA E DOKUMENTENI KAJ MANGLOL TE SËKAVËN

O dokumentja ka šaj te sêkavên kaj te profitinen legalno ažutiripe isi:
(na sare maj te kamlon. Exemplo: Se tumen sen bibutjako saj te den
bibutjatekoro lil na o lil e počimako)

Certifikata familjaki, ja o bibutjatekoro lil

Lil ka sêkavêl kaj tumen sen ando socialno
ažutiripe

Lil ka sêkavêl kaj tumen sen andi invalidnos
počimata

Lil ka sêkavêl tumaro barvalimos

Lil ka sêkavêl tumari bruto thaj neto
počimata

Lil kotar ko socialni asigurance ka sêkavêl
se tumen len lenda počimata, exemplo
phurimako penzija

8

KA TE LEN MAJ BUT INFORMACIJE?

www.ndihmajuridike.gov.al

Numri jeshil pa pagesë: 08001010

Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas

Drejtoriandihmësjuridikefalas

www.juristionline.al

